

Thai Journal of Clinical Psychology

Journal homepage: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy>

Original Article

รูปแบบคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ในกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาาร่วมด้วย

Vineland Adaptive Behavior Profiles of Children with Autism Spectrum Disorder and Comorbid Intellectual Disability

ทิฆัมพร หอสิริ¹, สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์¹, ชนิกานต์ แสงวิชัยพงศ์^{1*}

¹ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

Tikumporn Hosiri¹, Sucheera Phattharayuttawat¹, Chonnikarn Savangvichayapong^{1*}

¹ Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

* Corresponding author: e-mail. fonn.vichayapong@gmail.com

Received: 14 August 2021 | Revised: 6 October 2021 | Accepted: 20 October 2021

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ ศึกษาารูปแบบคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (Vineland Adaptive Behavior Scales: VABS) และความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวม (adaptive behavior composite) กับคะแนนในแต่ละด้านของเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา **วัสดุและวิธีการ** การศึกษาแบบเก็บข้อมูลย้อนหลังที่กลุ่มงานจิตวิทยา สถาบันราชานุกูล กลุ่มตัวอย่างคือเด็กออทิสติก อายุ 6-12 ปีที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาาระดับน้อยหรือปานกลาง วิเคราะห์ข้อมูลด้วย Mann-Whitney U test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน **ผล** กลุ่มตัวอย่างเพศชาย 92 คนและเพศหญิง 17 คน อายุเฉลี่ย 7.75 ปี มีคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวม เทียบเท่าอายุ 3.29 ปี พบความสามารถด้านการใช้ชีวิตประจำวัน เทียบเท่าอายุ 3.59 ปี ด้านการสื่อสาร เทียบเท่าอายุ 2.73 ปี และด้านการเข้าสังคมเทียบเท่าอายุ 2.63 ปี รูปแบบคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัวแตกต่างกันตามระดับความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมมีความสัมพันธ์แบบแปรผันตามกับการสื่อสาร ($r = 0.835$) ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ($r = 0.801$) และด้านการเข้าสังคม ($r = 0.745$) ตามลำดับ ความสัมพันธ์ภายในของทุกด้านหลักและด้านย่อย มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตาม ($r > 0.5$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **สรุป** แบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัวในเด็กออทิสติกที่มีความ

บกพร่องทางเชาว์ปัญญา มีคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมน้อยกว่าอายุจริงและมีทักษะด้านการใช้ชีวิตประจำวันสูงกว่าด้านอื่น ๆ ความสามารถด้านการสื่อสารมีความสัมพันธ์แบบแปรผันตามในระดับสูงกับพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวม

คำสำคัญ: ออทิสติก, ความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา, แบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS), เด็ก

Abstract

Objectives: To investigate the adaptive behavior profiles of Vineland Adaptive Behavior Scales (VABS), the correlation between the adaptive behavior composite and the domains of VABS in children with Autistic Spectrum Disorder (ASD) and comorbid Intellectual Disability (ID).

Materials and methods: A retrospective, descriptive study of participants included children with ASD and comorbid ID (mild or moderate grade), ages ranged from 6 to 12 years. The VABS were recruited from the Psychology Unit, Rajanukul Institute, Thailand. Descriptive statistics, A Mann-Whitney U test and Pearson's correlation coefficients were used to analyze data.

Results: The sample consisted of 92 males and 17 females (mean age 7.75 years). Overall adaptive behavior composite was equivalent to age 3.29 years. The profile of VABS showed that the highest skill domain attained to daily living skills domain-equivalent to age 3.59 years followed by communication domain-equivalent to age 2.73 years and lastly socialization domain-equivalent to age 2.63 years. The pattern of profile showed that children with ASD and comorbid mild ID got the higher score than moderate ID in all domains, a statistically significant difference was detected ($p < 0.01$). The adaptive behavior composite correlated with communication domain ($r = 0.835$), daily living skills domain ($r = 0.801$) and socialization domain ($r = 0.745$). Furthermore, the correlation coefficient within all domains and subdomains were positive correlations for all variables ($r > 0.5$), a statistically significant difference was detected ($p < 0.05$).

Conclusion: The VABS profile in the children with ASD and comorbid ID showed the overall adaptive behavior composite were lower than the chronological age. Daily living skills domain was the highest score. Communication domain was highly positive correlation with adaptive behavior composite.

Keywords: Autism spectrum disorder, Intellectual disability, Vineland adaptive behaviors scales (VABS), Children

บทนำ

กลุ่มอาการออทิสติก (autistic spectrum disorder: ASD) เป็นความผิดปกติทางสมองที่ส่งผลให้เกิดความบกพร่องในพัฒนาการด้านการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ร่วมกันมีพฤติกรรมและความสนใจแบบจำกัดหรือเป็นแบบแผนซ้ำ ๆ โดยพบอาการตั้งแต่ปฐมวัยและดำเนินต่อเนื่องจนถึงวัยผู้ใหญ่ (American Psychiatric Association, 2013) รายงานจาก World Health Organization (WHO) พบว่าปี พ.ศ. 2555 อัตราการเกิดภาวะออทิสติกต่อประชากรเท่ากับ 14.6 ต่อ 1,000 คน และจากการศึกษาทางระบาดวิทยาในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา พบความชุกของกลุ่มเด็กออทิสติกมีจำนวนเพิ่มขึ้นทั่วโลก (Centers for Disease Control and Prevention [CDC], 2012) สอดคล้องกับการสำรวจในประเทศไทย โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่าปี พ.ศ. 2560 อัตราการเกิดภาวะออทิสติกต่อประชากร เท่ากับ 6 ต่อ 1,000 คน อัตราการเกิดโรคมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในรอบ 10 ปี (Manager online, 2017) เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยในกลุ่มออทิสติกมากกว่าร้อยละ 30 มักมีความบกพร่องทางเชาวน์ปัญญา (intellectual disability: ID) ร่วมด้วย (CDC, 2012) ซึ่งกลุ่มภาวะบกพร่องทางเชาวน์ปัญญาพบได้ร้อยละ 1-3 ต่อประชากร ลักษณะความผิดปกติที่เด่นชัด คือ มีข้อจำกัดในด้านเชาวน์ปัญญา การเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยพบเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางเชาวน์ปัญญาระดับน้อย (mild grade) ประมาณร้อยละ 85 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง (moderate grade) พบประมาณร้อยละ 10 (American Psychiatric Association, 2010) เด็กกลุ่มอาการออทิสติกที่มีภาวะบกพร่องทาง

เชาวน์ปัญญาร่วมด้วยมักมีอาการแสดงและความรุนแรงของโรคมากกว่าเด็กกลุ่มอาการออทิสติกเพียงอย่างเดียว เนื่องจากความสามารถในการปรับตัวและพฤติกรรมสังคมมีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถทางเชาวน์ปัญญาทั้งในด้านการคิดเชิงเหตุผล การวางแผน การตัดสินใจแก้ปัญหาและการเรียนรู้ (Carter et al., 1998) พฤติกรรมการปรับตัว หมายถึงทักษะในการเรียนรู้เกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองในการประกอบกิจวัตรประจำวันและจัดการตนเองให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ ซึ่งพฤติกรรมปรับตัวสามารถประเมินได้ด้วยแบบทดสอบทางจิตวิทยา คือ แบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (vineland adaptive behavior scales: VABS) ฉบับ survey form ซึ่งประเมินความสามารถในการปรับตัวของบุคคลตั้งแต่แรกเกิดถึง 18 ปี 11 เดือน พัฒนาขึ้นโดย Sparrow et al. (1984) ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก (domain) คือ ด้านการสื่อสาร ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน และด้านการเข้าสังคม และ 2 ด้านเสริม (optional domain) คือ ด้านการเคลื่อนไหวและด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบคะแนนด้านต่าง ๆ ของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมปรับตัวโดยรวม (adaptive behavior composite: ABC) กับคะแนนด้านการสื่อสาร ด้านการใช้ชีวิตประจำวันและด้านการเข้าสังคมในเด็กกลุ่มออทิสติกที่มีภาวะบกพร่องทางเชาวน์ปัญญาร่วมด้วย เพื่อสร้างองค์ความรู้และประโยชน์ในการนำผลจากแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ไปใช้เป็นแนวทางในการดูแลและฟื้นฟูพฤติกรรมและการปรับตัวของเด็ก

กลุ่มออทิสติกที่มีภาวะบกพร่องทางเชาว์ปัญญา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) และความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรม การปรับตัวโดยรวมและคะแนนด้านหลักในเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ในเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญามีความแตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรเพศ และระดับความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา

2. คะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ในเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา จะมีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรม การปรับตัวโดยรวมและคะแนนในแต่ละด้านแบบแปรผันตาม (positive correlation)

วัสดุและวิธีการ

การศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) โดยวิธีเก็บข้อมูลย้อนหลัง (retrospective design) ประชากร คือ เด็กออทิสติกที่ได้รับการวินิจฉัยโดยจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ The diagnostic and statistical manual of mental disorders, fifth Edition (DSM-5) (American Psychiatric Association, 2013) ที่เข้ารับบริการ ณ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2563

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร 1 กลุ่มจากการทบทวนวรรณกรรมของ Mougá et al. (2014) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรม การปรับตัวโดยรวมในเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาเท่ากับ 59.53 ± 13.57

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2 \sigma^2}{d^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

σ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 13.57

d = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ โดยไม่เกินร้อยละ 20 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในที่นี้ $SD (13.57) \times 0.2 = 2.71$

$Z_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานจากตาราง Z ที่ $\alpha = 0.05$, $= 1.96$

$$n = \frac{(1.96)^2 (13.57)^2}{(2.71)^2} = 97$$

คำนวณกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 97 ราย ประมาณค่า missing data ร้อยละ 10 ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 107 ราย

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยอยู่ในกลุ่มออทิสติก อายุตั้งแต่ 6-12 ปีที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาในระดับน้อยหรือปานกลางประเมินด้วยแบบทดสอบความมาตรฐาน (standardized intelligence tests) และได้รับการประเมินด้วยแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) เกณฑ์การคัดออก คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลแบบประเมิน VABS ไม่สมบูรณ์

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (vineland adaptive behavior scales: VABS) ฉบับ survey form พัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1984 ประเมินเด็กตั้งแต่

อายุแรกเกิด ถึง 18 ปี 11 เดือน หรือผู้ใหญ่ อายุเกิน 18 ปี 11 เดือนที่มีความสามารถต่ำ (low functioning) โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ ด้านการสื่อสาร ด้านการใช้ชีวิตประจำวันและด้านการเข้าสังคม ร่วมกับ 2 ด้านเสริม คือ ด้านการเคลื่อนไหว และด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

แบบประเมินมีค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์ของคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมและด้านหลักต่าง ๆ อยู่ระหว่าง 0.72 ถึง 0.78 ยกเว้นด้านการเข้าสังคมซึ่งเท่ากับ 0.62 (Sparrow et al., 1984) ค่าความเที่ยงตรง (validity) สำหรับ survey form ฉบับภาษาไทย แปลโดยภาวิณี อ่อนนาค ซึ่งดัดแปลงใช้กับเด็กก่อนวัยเรียน รวมถึงได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมินด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธี principal component analysis พบว่าแบบวัดพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ฉบับดัดแปลง สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนแบบวัดพฤติกรรมและการปรับตัวในกลุ่มตัวอย่างอายุ 5 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน คิดเป็นร้อยละ 56.20 และ 51.80 ตามลำดับ และตรวจสอบความเที่ยงตรงแบบ development progressive validity วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวตามตัวแปรอายุ (Rajanukul Institute et al., 2011)

งานวิจัยนี้ศึกษาคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวม (adaptive behavior composite) ร่วมกับคะแนน 3 ด้านหลักและ 9 ด้านย่อย ดังนี้

1. ด้านการสื่อสาร (communication domain) คือ ทักษะการสื่อสารซึ่งสามารถสื่อความคิดหรือความรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจ รวมถึงความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นสื่อสาร แบ่งเป็น 3 ด้านย่อย คือ การรับรู้และเข้าใจภาษา (receptive skills) การแสดงออกโดยการพูด

หรือท่าทาง (expressive skills) และการเขียน (writing skills)

2. ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน (daily living skills domain) คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลจัดการตนเองในชีวิตประจำวัน แบ่งเป็น 3 ด้านย่อย คือ การช่วยเหลือตัวเอง (personal) การช่วยงานบ้าน (domestic skills) และการใช้ชีวิตในชุมชน (community skills)

3. ด้านการเข้าสังคม (socialization domain) คือ ทักษะการเข้าสังคมและการรู้จักประนีประนอมเพื่อใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นปกติ แบ่งเป็น 3 ด้านย่อย คือ การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (interpersonal relationship) การเล่นและการใช้เวลาว่าง (play and leisure time) และทักษะการจัดการปัญหา (coping skills)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรม SPSS นำเสนอข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงบรรยาย สถิติ Mann-Whitney U test และวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของแต่ละด้านด้วยสถิติ Pearson correlation มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (COA no. Si75522020) และคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต (COA no.10/2563)

ผลการวิจัย

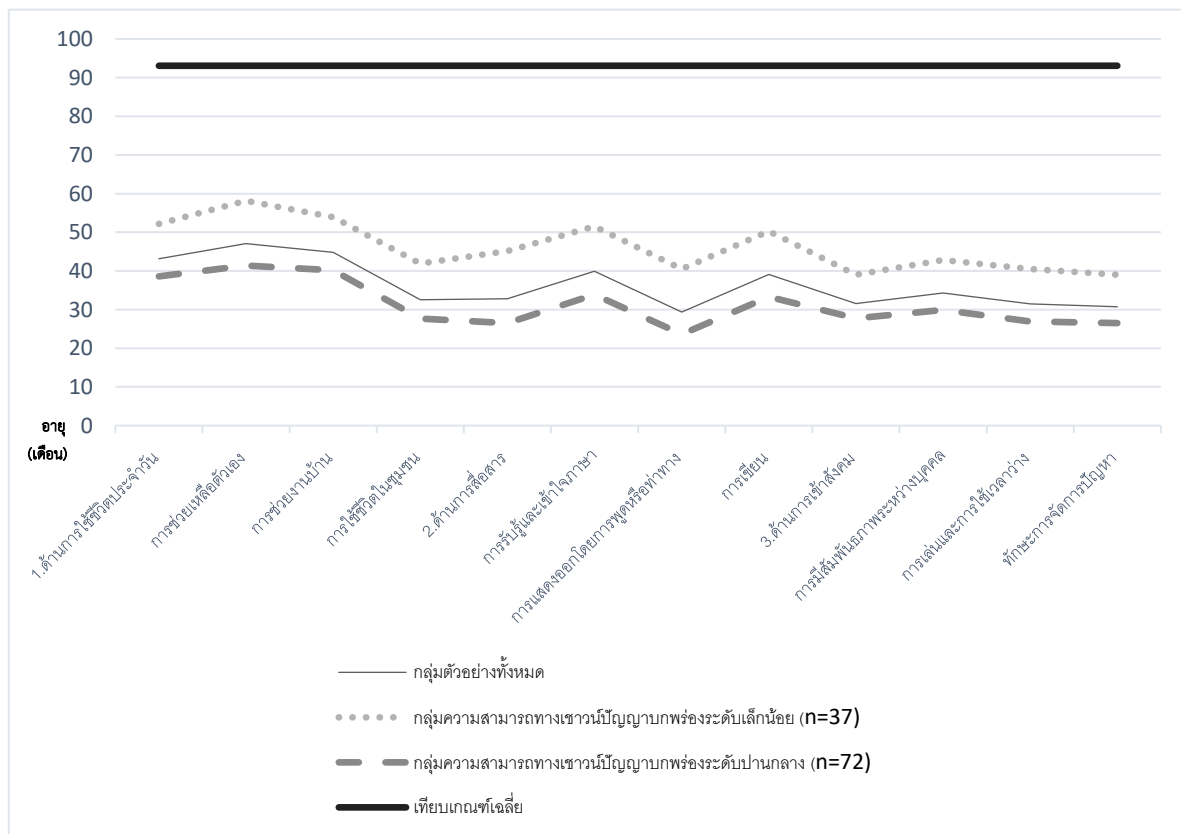
ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา จำนวน 109 คน เพศชาย 92 คน (ร้อยละ 84.40) และเพศหญิง 17 คน (ร้อยละ 15.60) อายุเฉลี่ยเท่ากับ 7.75 ปี หรือ 93.09 เดือน (SD = 19.57)

คะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวม เทียบเท่ากับ 3.29 ปี หรือ 39.48 เดือน (SD =

16.14) คะแนนด้านการใช้ชีวิตประจำวันมากที่สุด คือเทียบเท่าอายุ 3.59 ปี หรือ 43.19 เดือน (SD = 18.28) รองลงมาคือด้านการสื่อสารเทียบเท่าอายุ 2.73 ปี หรือ 32.82 เดือน (SD = 22.38) และ ด้านการเข้าสังคมเทียบเท่าอายุ 2.63 ปี หรือ 31.58 เดือน (SD = 17.70)

คะแนนพฤติกรรมการปรับตัวด้านย่อยพบว่า มีคะแนนด้านการช่วยเหลือตัวเองมากที่สุด คือเทียบเท่าอายุ 3.92 ปี หรือ 47.08 เดือน (SD = 22.44) รองลงมาคือ ด้านการทำงานบ้านเทียบเท่าอายุ 3.73 ปี หรือ 44.81 เดือน (SD = 21.15) และด้านการรับรู้และเข้าใจภาษาเทียบเท่าอายุ 3.32 ปี หรือ 39.89 เดือน (SD = 27.42)

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย Mann-Whitney U Test ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเพศชายและหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.596$) แต่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาบกพร่องระดับน้อย ($M = 49.19$, $SD = 16.38$) และปานกลาง ($M = 34.49$, $SD = 13.63$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยกลุ่มที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาบกพร่องระดับน้อยมีคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาบกพร่องระดับปานกลางในทุกด้านหลักและด้านย่อย (ดังแสดงในรูปที่ 1)

รูปที่ 1 รูปแบบคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ในเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา (n = 109)

คะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แบบแปรผันตาม

กับคะแนนพฤติกรรมการปรับตัว 3 ด้านหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ ด้านการสื่อสาร

($r = 0.835$) ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ($r = 0.801$) และด้านการเข้าสังคม ($r = 0.745$) นอกจากนี้พบว่าคะแนนของทั้ง 3 ด้านหลักมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแปรผันตามภายในระหว่างด้านหลักต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวภายใน 9 ด้านย่อย มีค่า

แบบแปรผันตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับปานกลางถึงสูงมาก โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก คือ ด้านการทำงานบ้านและด้านการใช้ชีวิตในชุมชน ($r = 0.817$) และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและด้านการจัดการปัญหา ($r = 0.807$) (ดังแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมและคะแนนด้านหลัก

ด้านหลัก	COM	DLS	SOC	VABS
ด้านการสื่อสาร (COM)	-	0.777*	0.659*	0.835*
ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน (DLS)		-	0.764*	0.801*
ด้านการเข้าสังคม (SOC)			-	0.745*
คะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวม (VABS)				-

* $p < 0.05$

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมและคะแนนด้านย่อย

ด้านหลัก	ด้านย่อย	ด้านการสื่อสาร			ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน			ด้านการเข้าสังคม		
		การรับรู้และเข้าใจภาษา	การแสดงออกโดยการพูดหรือท่าทาง	การเขียน	การช่วยเหลือตัวเอง	การช่วยงานบ้าน	การใช้ชีวิตในชุมชน	การมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	การเล่นและการใช้เวลาว่าง	ทักษะการจัดการปัญหา
ด้านการสื่อสาร	การรับรู้และเข้าใจภาษา		0.577*	0.577*	0.537*	0.598*	0.596*	0.690*	0.526*	0.656*
	การแสดงออกโดยการพูดหรือท่าทาง			0.740*	0.659*	0.614*	0.642*	0.612*	0.558*	0.568*
	การเขียน				0.718*	0.660*	0.628*	0.574*	0.506*	0.507*
ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน	การช่วยเหลือตัวเอง					0.764*	0.735*	0.642*	0.527*	0.597*
	การช่วยงานบ้าน						0.817*	0.640*	0.554*	0.686*
	การใช้ชีวิตในชุมชน							0.685*	0.609*	0.676*
ด้านการเข้าสังคม	การมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล								0.728*	0.807*
	การเล่นและการใช้เวลาว่าง									0.622*
	ทักษะการจัดการปัญหา									

* $p < 0.05$

วิจารณ์

งานวิจัยนี้เมื่อวิเคราะห์รูปแบบของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาในระดับน้อยถึงปานกลางมีคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมน้อยกว่าอายุจริง (chronological age) ครึ่งหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ซึ่งรายงานว่า เด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาร่วมด้วยมีคะแนนพฤติกรรมและการปรับตัวโดยรวมน้อยกว่าอายุจริงของเด็ก (Gabriels et al., 2007; Di Nuovo & Buono, 2007; Kraijer, 2000) เนื่องจากภาวะออทิสติกพร้อมกับภาวะเชาว์ปัญญาบกพร่องส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวันจำกัดและล่าช้ากว่าเกณฑ์ปกติมากขึ้น

จากการวิจัยพบว่ารูปแบบคะแนนของแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ในเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญามีคะแนนด้านการสื่อสารและด้านการเข้าสังคมน้อยกว่าด้านการใช้ชีวิตประจำวันเนื่องจากอาการหลักของภาวะออทิสติกตามเกณฑ์การวินิจฉัย DSM-5 คือ มีพัฒนาการบกพร่องในด้านการสื่อสารและทักษะสังคม (American Psychiatric Association, 2013) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carter et al. (1998) และ Mougá et al. (2014) ซึ่งทั้งสองงานวิจัยได้ศึกษาแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ในกลุ่มตัวอย่างเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาและพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถด้านการใช้ชีวิตประจำวันสูงกว่าด้านการสื่อสารและด้านการเข้าสังคมเช่นกัน โดยอธิบายได้ตามทฤษฎี theory of mind (Cohen et al., 1985) และ weak executive functioning

(Ozonoff & Jensen, 1999) ความสามารถด้านการใช้ชีวิตประจำวันสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะทางประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (sensory-motor skills) สามารถเรียนรู้ได้ผ่านการมองเห็น การเลียนแบบ การได้รับการสอนซ้ำ ๆ และทำตามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในขณะที่ความสามารถด้านการสื่อสารและด้านการเข้าสังคมต้องอาศัยทักษะระดับสูง (higher level skills) ที่ซับซ้อนมากขึ้น ร่วมกับการเลี้ยงดูจากครอบครัว ผู้ปกครองมักฝึกเด็กในเรื่องกิจวัตรประจำวันพื้นฐานต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างจึงมีโอกาสฝึกฝนและมีประสบการณ์ด้านการใช้ชีวิตประจำวันมากกว่าด้านการสื่อสารและการเข้าสังคมได้ จากการทบทวนวรรณกรรมพบงานวิจัยของ Black et al. (2009) รายงานว่าเด็กกลุ่มอาการออทิสติกที่มีคะแนน verbal IQ สูงจะมีพัฒนาการด้านการสื่อสารและการเข้าสังคมดี แต่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้มีภาวะบกพร่องทางเชาว์ปัญญาร่วมด้วย ซึ่งมีข้อจำกัดในพัฒนาการด้านต่าง ๆ (global delay development) ที่นอกเหนือจากพัฒนาการที่บกพร่องของอาการออทิสติก มีระดับคะแนนความสามารถทางเชาว์ด้าน verbal และ performance IQ ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จึงมีผลให้กลุ่มตัวอย่างนี้มีความยากลำบากมากขึ้นในด้านการสื่อสารและการปรับตัวเข้าสังคม

ผลวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 เด็กที่มีระดับความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมปรับตัวโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Perry et al., 2009) สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาในระดับน้อยมีคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวในแต่ละด้านหลักและคะแนนโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาระดับปานกลาง

เนื่องจากระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญาเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดความสามารถด้านพฤติกรรมและการปรับตัว (Carter et al., 1998) ทั้งในแง่ของการคิดเชิงเหตุผล การวางแผน การตัดสินใจแก้ปัญหาและการเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญาจะใช้เวลานานในการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ และมักใช้วิธีเรียนรู้ผ่านการกระทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง อย่างไรก็ตาม เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมทางสังคมได้ โดยการปรับวิธีการฝึกสอนให้เข้ากับระดับการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเพศชายและหญิง

ผลวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ 2 พบว่าแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ในกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา มีค่าความสัมพันธ์แบบแปรผันตามระหว่างคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมและคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวด้านหลัก พบความสัมพันธ์กับด้านการสื่อสารสูงที่สุด ($r = 0.835$) รองลงมาคือด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ($r = 0.801$) และ ด้านการเข้าสังคม ($r = 0.745$) และเมื่อวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ภายในทั้ง 3 ด้านหลัก พบค่าความสัมพันธ์ระหว่างคู่ด้านหลักแบบแปรผันตามในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.659-0.835$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sparrow et al. (1984) ในการหาความสัมพันธ์ในแต่ละด้านเพื่อศึกษาค่า intercorrelation ในเด็กกลุ่มที่มีปัญหาความบกพร่องต่าง ๆ (Intercorrelations between survey form adaptive behavior domain standard scores for the supplementary norm group) โดยพบว่ากลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญามีคะแนนทั้ง 3 ด้านหลักสัมพันธ์กันในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูงเช่นกัน เมื่อวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์แบบ

แปรผันตามกันที่ค่อนข้างสูงของคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวกับด้านหลักทั้ง 3 ด้าน และ ความสัมพันธ์ภายในของทั้ง 3 ด้านนี้แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวโยงกันของทักษะหลักทั้ง 3 ด้านซึ่งต่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะทักษะด้านการสื่อสารส่งผลต่อการปรับตัวโดยรวมสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านการใช้ชีวิตประจำวัน และ ด้านการเข้าสังคม

เมื่อวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ภายในระหว่างด้านหลักและภายในของแต่ละด้านย่อย งานวิจัยนี้พบว่าค่าสหสัมพันธ์ภายในของแต่ละด้านหลักและแต่ละด้านย่อยต่างมีค่าแปรผันตามเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงความเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อกันในทักษะและความสามารถในการหลักและด้านย่อย ซึ่งสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของมนุษย์ (principles of growth development) ที่มีความเป็นแบบแผน เริ่มจากส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อยและมีความต่อเนื่องกัน พัฒนาการทุกด้านมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและเชาว์ปัญญา (Eccles, 1999)

ผู้วิจัยอธิบายถึงคู่ด้านย่อยที่มีระดับค่าความสัมพันธ์ที่สูงมาก ($r > 0.8$) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการทำงานบ้าน กับ ด้านการใช้ชีวิตในชุมชน และ ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล กับ ด้านการจัดการปัญหา แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของทักษะทั้ง 2 คู่ที่ควรได้รับการมุ่งเน้นในฝึกกระตุ้นพัฒนาการของเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาว์ปัญญา เช่น การฝึกเด็กช่วยงานบ้านภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อการเพิ่มทักษะการใช้ชีวิตในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Loveland and Kelley (1991) ที่ว่าการที่เด็กออทิสติกสามารถรับผิดชอบตนเองภายในบ้านได้ มีความสัมพันธ์กับทักษะการรับผิดชอบตนเองในสังคมได้ นอกจากนี้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในรูปแบบที่

หลากหลายตามสถานการณ์ต่าง ๆ เด็กจะมีประสบการณ์และมีทักษะในการเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบผู้อื่นจนทำให้มีทักษะในการแก้ปัญหาของตนเองและเอาชนะอุปสรรคได้เพิ่มขึ้น (Perry et al., 2009) แบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการกระตุ้นพัฒนาการ การเรียนการสอนรายบุคคลและการบำบัดฟื้นฟูได้ (Burack & Volkmar, 1992) อีกทั้งสามารถใช้แบบประเมินในการติดตามผลการรักษา เพื่อให้กระบวนการรักษาและการประเมินก้าวหน้าเป็นรูปธรรม (Sparrow et al., 1984)

สรุปและข้อเสนอแนะ

แบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) ของกลุ่มตัวอย่างเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาวน์ปัญญา พบว่ารูปแบบคะแนนในทุกด้านมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์อายุจริง โดยคะแนนด้านการใช้ชีวิตประจำวันสูงกว่าด้านการสื่อสารและด้านการเข้าสังคม พบความสัมพันธ์แบบแปรผันตามระหว่างคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมและคะแนนในแต่ละด้านหลัก คะแนนด้านการสื่อสารมีค่าความสัมพันธ์แบบแปรผันตามกับคะแนนพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมสูงที่สุด และคะแนนภายในของแต่ละด้านหลักและภายในของแต่ละด้านย่อยต่างมีความสัมพันธ์แบบแปรผันตามซึ่งกันและกัน

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เมื่อกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาวน์ปัญญาร่วมด้วยมีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้น จะเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ ลดปัญหาพฤติกรรม และทำให้เด็กมีทักษะด้านพฤติกรรมปรับตัวโดยรวมดีขึ้น โดยสามารถนำแบบประเมินพฤติกรรมและการปรับตัว (VABS) มาเป็นเครื่องมือประกอบ

การวางแผนการรักษา แผนการกระตุ้นพัฒนาการ แผนการเรียนการสอนรายบุคคล แผนการบำบัดฟื้นฟู ติดตามผลการรักษาและประเมินความก้าวหน้าของการรักษาอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ คือเป็นการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างจำกัดภายในสถาบันแห่งเดียวจึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางเชาวน์ปัญญาทั้งหมดของประเทศไทยได้ ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในอนาคต ควรเพิ่มการกระจายของกลุ่มตัวอย่าง และเปรียบเทียบรูปแบบคะแนน (profile) ในกลุ่มตัวอย่างอื่น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนบัณฑิตศึกษา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และขอขอบพระคุณ แพทย์หญิงมธุรดา สุวรรณโพธิ์ อาจารย์วันดา ชนินทุทวงศ์ และอาจารย์ประเสริฐ จุฑา สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต ที่ให้การสนับสนุนและคำแนะนำในการดำเนินงานวิจัยนี้ รวมทั้งขอขอบคุณทุกความร่วมมือทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ช่วยเหลือให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง (References)

- American Psychiatric Association. (2010). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition (DSM-IV)* (4th ed.). American Psychiatric Pub.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub.

- Baron Cohen, S., Leslie, A. M., & Frith, U. (1985). Does the autistic child have a "theory of mind". *Cognition*, 21, 103-128.
- Black, D. O., Wallace, G. L., Sokoloff, J. L., & Kenworthy, L. (2009). Brief report: IQ split predicts social symptoms and communication abilities in high-functioning children with autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 39(11), 1613-1619. <https://doi.org/10.1007/s10803-009-0795-3>
- Burack, J. A., & Volkmar, F. R. (1992). Development of low-and high-functioning autistic children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 33(3), 607-616. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1992.tb00894.x>
- Carter, A. S., Dawson, G., Fombonne, E., Loveland, K., Mesibov, G., Schopler, E., Lord, C., Wang, J. J., Sparrow, S. S., & Volkmar, F. R. (1998). *The vineland adaptive behavior scales: Supplementary norms for individuals with autism*. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 28, 287-302. <https://doi.org/10.1023/a:1026056518470>
- Centers for Disease Control and Prevention. (2012, March 30). *Prevalence of autism spectrum disorders--Autism and Developmental Disabilities Monitoring Network*. PubMed. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22456193/>
- Di Nuovo, S. F., & Buono, S. (2007). Psychiatric syndromes comorbid with mental retardation: Differences in cognitive and adaptive skills. *Journal of Psychiatric Research*, 41(9), 795-800. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2006.02.011>
- Eccles, J. S. (1999). The development of children ages 6 to 14. *The Future of Children*, 9(2), 30. <https://doi.org/10.2307/1602703>
- Gabriels, R. L., Ivers, B. J., Hill, D. E., Agnew, J. A., & McNeill, J. (2007). Stability of adaptive behaviors in middle-school children with autism spectrum disorders. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 1(4), 291-303. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2006.11.004>
- Kraijer, D. (2000). Review of adaptive behavior studies in mentally retarded persons with autism/Pervasive developmental disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 30, 39-47. <https://doi.org/10.1023/A:1005460027636>
- Loveland, K. A., & Kelley, M. L. (1991, July). *Development of adaptive behavior in preschoolers with autism or Down syndrome*. PubMed. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/1831619/>
- Manager Online. (2017, July 23). *Rengvijai GENE cause of autism It is estimated that 3 hundred thousand Thai children*

will be diagnosed. Manager Online.

<https://mgronline.com/qol/detail/960000074845>

Mouga, S., Almeida, J., Café, C., Duque, F., & Oliveira, G. (2014). Adaptive profiles in autism and other neurodevelopmental disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 45(4), 1001-1012. <https://doi.org/10.1007/s10803-014-2256-x>

Ozonoff, S. & Jensen, J. (1999). Brief report: Specific executive function profiles in three neurodevelopmental disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 29, 171-177.

Perry, A., Flanagan, H. E., Dunn Geier, J., & Freeman, N. L. (2009). Brief report: The vineland adaptive behavior scales in young children with autism spectrum disorders at different cognitive levels. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 39(7), 1066-1078. <https://doi.org/10.1007/s10803-009-0704-9>

Rajanukul Institute, Yuwaprasart Waithayopatum Child and Adolescent Psychiatric Hospital, & Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute. (2011). *Psychological Testing Manual for Children (Full Version)*. Beyond Publishing CO., LTD.

Sparrow, S., Balla, D., & Cicchetti, D. (1984). *Vineland Adaptative Behaviour Scales: Interview edition, survey form*. American Guidance Service.